

Locuința Redactorului:
Colecția Redacției:
Strat'a Morarilor Nr. 13.
Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decât numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii“
Articlii trimisi și nepublicați se
voru arde.

FEDERATIUNE A

Diurnal politiciu, literariu, comercialu și economicu.

Va este Marti-a, Joi-a, Sambătă și Dominecă, demanetă.

Pest'a, 18/30 maiu 1868.

Casa representantilor Ungariei reapucandu după serbatori firulu lucărărilor sale, în decursul unei viitorie va luă la desbatere bugetulu amanatul său amaru de tempu. Se dîce că d. ministrul de finanțe nu mai vre să guverneze fără de bugetu votat și nu primește prolongarea indemnitații, consiliata de unii mai vertosu pentru cuventul, că este mai cu nepotintia a statori unu bugetu adeverat, de ora ce socotelele statului nu sunt revedute (controlate) de *trei ani de dile*, prin urmare, tote pusețuiile, că s-au susținut in bugetu, sunt numai aprosimative. Deputații au, estu modu, prospekte frumose de a petrece pana cam cătra 10—15 iuliu, tote sftele 3—4 ore in scaldatoria de abur, unde caldură se urca la 30 gral. Réaumur. Asiè li trebuie, dacă n'au sciutu să lucre de astă tonu, in decursu de 8 lune intrege, mai nemica. Ce e dreptu, vin'a o portă și ministeriul, — carele ocupatul prea multu de politică cea innalta, de politică esterna, — nu i-au datu de lucru. Ne temem, că opintirile de a figura ca imperatia de sine statatoria, ca potere mare, stăruințele de a se mestecă in causele altoră si apetitul rêu mascatu de anesări si alte ncluice, voru face de guvernul dualisticu și va uită cu totulu de bietulu poporu, carele totu sufere si accepta cu indelunga răbdare să-si vedia odata usiorata sortea. Cetiunile, recunoscute prin conclusu dietalu in 1861, de cele mai urginti, stau balta după una activitate său mai bine neactivitate trienale a dietei actuale. Cetiunea Croației innainteza ca melecul, era a Transilvaniei ca racul, numai de nu s'ar ingangrenă. Nemultumirea in tiera, — pardonu, intru imperatia magiara, — este generala, si totu-si domnii situatiunii, fiind natuni suverane, traiescu fără de gânduri, facandu la planuri, neconsiderandu in aragonia si inganfarea loru pre fratii, caroru-a la 1861 li strigau in gur'a mare: „Tote impartim cu voi, tote vi-dam, numai intregetatea tieri să fie pastrata.“ Acum tempulu e aici si nu voru să scia de noi. Vrendu ne vrendu ni aducemu a minte de cuvintele scripturei: „Va veni mirele si voi nu veti avea unu de lemn in candilele voastre. — Pres'a magiara infatissia una icona inspaimentatoria. Organele guverniale (oficiale, oficiose, semi-oficiale, semi-oficiose) si tote căte vegăzeta d'in sfarmaturele fondului de despusețiune, se paru a fi luatul missiunea de a invenină lumea intreagă. Polemiele cele triviale a le presei guverniale fatia cu cele opusețiunale, si vice-vers'a, par' că intrecu si imbalaciunile unor diurnale d'in România, d. e. „Tier'a“, „Press'a“, „Conventiunea“, „Septembra“ si alte diurnale obscure. In România libera press'a este in libertate, ba in licintia deplina si nu ne-mirâmu daca ambitiunea, vanitatea si coruptiunea unor omeni d'in clasa mai nainte privilegiata este mai mare decât patriotismul loru, căci acestu-a li-au fostu unu lucru necunoscutu, dar ne mirâmu că aici in tier'a nostra dualistica inse-si organele opusețiunii se manca unulu pre altulu cu inversiunare nepomenita, desvelindu-ne icon'a cea adeverata a vietiei sociale, asiè precum este in adeveru. „Hazánk“, organulu partidei, carea ramnesce la moscenirea portufoielor ministeriale, si cod'a subvenționatelor „Esti lap“, ciripescu cu multa fidelitate după hahamulu loru „Pesti Napló“, tote căte le socoteșeu a fi apte spre interitatea elementului magiara in contră natuinalitătilor u nemagiare a le Ungariei si mai vertosu in contră Romanilor, ca cei mai periculoși pentru suprematia elementului asiaticu. In cestiunea Evreilor d'in România, ele erau neobosite intru a scorni si a propagă mintiunile incornurate, facandu-se zelosi aperatori ai Judanilor, „bagu

sama nu atât in poterea titlului, ce porta regele Ungariei ca Rege alu Ierusalimului, adeca alu Jidovilor, ci mai multu pentru ca dualistii să aibă pretestu a se amestecă in afacerile altorū. — Aceste organe guverniale se intrecu in missiunea de a inversiună pre fiu lui Arpadu (genuni si bastardi) in contră Rloru. „Esti lap“ in nr. său de eri infrica pre unguri in genere si pre opusețiune in parte cu nescessarii romanesci rêu traduse, provocandu la necesitatea infinitării „honvedilor“ in contră — unei poesie romanesci! Asiè se face politică dualistica, apoi semnatii bine, intru unu diurnal magiaru, la carele unu colaboratoriu primari este deputatul dietalui d'in gratia neprincipilor si seclusilor romanid'in Selagiu. Să lasămu acesta privelise trista, să intorcem ochiile de la acesta destramare interna la cele externe. Abiè s'au spulberatu scorniturele cu bandele bulgare in România, acum scirile electrice sbora in tote părțile, că bande noue s'ar fi nescocuit la marginile prusso-polone, apoi rescole in diferite părți a le Turciei. Nemultumire in Francia, d'in caus'a forfecării libertătilor, — nemultumire in Italia, d'in caus'a politicei francesci in cestiunea romana, — nemultumire in Turcia, nemultumire in Irlandia, — nemultumire in Austria, unde numai dualistii se silescu a aretă fatia voiosa (Ce bine ar fi a pune unu premiu pentru rezolvarea cestiunii: „carea d'in ambe părțile dualistice este mai voiosa?“), dar in fondu e amaru si dorere. Să adaugemul acestor ure, rivalitățile domnitorilor si a poporelor Europei, apoi avemu icon'a intrega indiestrata cu tote coloriturele necesarie, pentru ca să credem in stabilitatea pacei, in temporile ecle de aur a le lui Saturnu. — Francia e gelosa pentru nimbulu său, Italia si Germania pentru unitatea sa, Tiarulu tuturor Russiloru n'are inca sub enut'a sa cea fericitoria pre toti Slavii, Magiarii n'au reconstituitu inca regatulu lui Atila, deci toti trebuie să staruesca a se inarmă d'in calcanie pana in crescetu, ca să-si pota realisă unii planurile, altii visurile. Una schintea arunata in magasinul celu de pravu de pusca este de ajunsu ca să erumpa vulcanul. Cine să arunce schintea? Neci unulu n'cudetia, unulu de altulu se teme si celu ce se teme mai tare, amenintia mai grozavu, acestu-a e imperatul Napoleon si aliatulu său Beust, cari inse au mai mare lipsa de pace. Să sperămu, că pacea nu se va turbura in anulu acestu-a.

Dietă Ungariei.

Siedintă casei deputatilor de la 29 maiu.

Dupa comunicările iudatinate, luandu cuvenitul I. Borcsay i interpeleza pre ministrul de interne, ore este informatu despre neconvenientulu, că medicii graduati la Universitatea d'in Vien'a si Praga si-potu profesă sciintia in Ungaria fără vr'o impediment, era medicii, graduati la universitatea pestana, nu au acelu-a-si dreptu in Vien'a? Intreba pre ministrul, are de cugetu a face pasii trebuintiosi pentru delaturarea acestei anomalie? — In numele ministrului respunde secretariul de statu, Slavy, spunendu, că ministrul de interne va mediloci com-planarea acestei cestiuni.

I. Berzenzey interpeleza pre ministrul de comunicatiune, cum este a se intielege si a se aduce in cununia responsulu ministeriale de mai aduna-di, la intercalatiunea sa — cu faim'a, ce s'a la-tătu, cum că e. N. Bánffy si E. Károlyi aru fi capatati concesiune pentru eladirea liniei ferate in Trni'a. Ministrul va respunde cu alta ocasiune.

Siedintă se suspinde pentru căteva minute, era redeschidiendu-se, se presinta procesul verbale alu casei magnatilor, care a primitu tratatul vamale inchiatu cu Prussia.

Siedintă se radica.

Pretiul de Prenumeratii:
Pre trei lune 4 fl. v. a.
Pre siese lune 7 fl. 50 cr.
Pre anul intregu 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre ann., — 2 galb. pre 1/4
de ann., — si 1 galb. pre anu.

Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taxa timbrata pentru fiecare publicație separată. In locul deschis
20 cr. de linia
Unu exemplar costă 10 cr.

La siedintă casei magnatilor d'in 29 maiu au participat vr'o 40 insi d'intre 700 legatori nascuti; s'a luat la desbatere tratatul vamale inchiatu cu Prussia. Lévay si A. Mai latu vorbescu pre langa primirea tratatului; ministrul Gorove li multimesce, pentru că au partitul tratatul vamale, care apoi se pune la votu si cas'a lu primește fără vr'o schimbare.

Cuventarea dep. A. Dobranchi

(tenuata in siedintă de la 23 maiu a dietei ung.)

Onorata casa! Poporul slovac d'in comitatul Liptov, petrunsu de acelu adeveru ce nu se poate negă, că ori ce statu, numai pre basea indestulirei pretensiunilor ecuitalibile poporelor locuitorie pre teritoriul său, poate devină tare si liberu, mi-a admanuat una suplica, provoata cu milii de suscrieri, ce intetiesce deslegarea cău mai grabnica a cestuii nationalitătilor si interpretea dorintele, ce are in acela'st'a privintia natuinea slovacă de trei milioane, cu acea recerare, ca s'o recomandu gratiosi atentium a onoratei case. — Dreptul de petitiunare, ori cău se pecatuesca in contra comitetelor provisoriu a le comitatelor Scepusiul si Zemplinul, cari impiedeca ori ce miscare constitutiunale (sgomotul mae) cu scirea mea inca nu e desbatutu, si la noi neci nu jace pericolul (ce felu de pericol?) in ace'a că, natuile nemagiare a le tierii (ce felu de natuini?), me rogă de iertare, suntu, (Nu suntu! Sgomotu) repeteasca dura, că suplica la dieta natuinele nemagiare a le tierii (Sgomotu cumpliu, amenintări: nu suntu!) Acést'a s'a desbatutu odata (Sgomotu). Me rogă de iertare, acei-a cari nega, vorbescu in contra adresei dietei de la 1861, de altintre postiti a ceti nu numai legile mai vechi, ci si cuventarea unui deputat escelinte, ce a tenuut-o in respectul acésta. (Sgomotu, Strigări: la ordinea dilei!) Aici stămu pre acelu terenu, nu in ace'a jace pericolul, că aceste natuini suplica la diet'a tierii loru, ci in ace'a jace marele pericolu, că suplicările se impiedeca cu temeritate prin procederea teroristica a organelor unor juredictiuni provisoriu, si prin acésta increderea, ce se aretă fatia cu legalatiunea, se sugruma inca in simbulre (Sgomotu. Nu se tiene de lucru!).

Fiindcă astă mi-e este convingerea mi-iu voia a recommendă suplic'a d'in cestiune gratiosi protectiuni a onoratei case, si fiindcă vedi că procederea mea se desaprobeaza d'in mai multe părți, cetezu a o motivă cu căteva cuvinte referitorie la situatiunea noastră. (Sgomotu mare.)

Onorata casa! Stămu inaintea unor tempuri grele, (Sgomotu) pentru că in afara se gata resboiu, respectiv se continua (Unde?) la resaritu in Candia; in laintru, in patria domnesce ne'ndestulire (Unde?). Ve voi spune indata, daca ve place astă. Poporele tierii, cari sub tempulu provisoriului trecutu s'au totu asecuratu, că prim pasărea in vietia a guvernului ungurescu de sine statatoria, va incetă monopolul tabacului si alu timbrului (Sgomotu), va incetă darea de consum si celealte specie de dare inca se voru seadă in mare parte (Sgomotu, firesce!).

Acum firesce nu suntu indestulite cu starea presinta, de ora ce nu numai si-vedu, sperările nimicite, ci esperieza totu contrariul acelora sperări (Sgomotu, contradiceri), fără ca, prin dările mai mari, ce li se mesura, să se pota descură d'in deficit.

Acésta ne'ndestulire se maresce in parte si prin darea de sange, care inca au speratu poporele tierii, că se va seadă in modu insemnatu, pre candu acum, pre basea unor sciri oficiose trebuie să se tema, că nu numai nu se va imputenia nrulu anualu alu recrutilor, ci mai de nu se va mari numru anilor de servitii (contradiceri).

Acesta ne'ndestulire o potentieza de alta parte acea conscientia trista, că in cele lată tieri a le Maiestatei sale legile fundamentali, cari asigura libertatea individuale a cetățenilor suntu aduse de multu, la noi ince si afa cerile de emigrare si insotire se manipuleaza dupa modelul vechiu, său in multe casuri pre basea datinei forte dubiose, său celu putin forte elastice. — Dar nici clasele singurante ale poporatiunii nu suntu indestulicate, că ci clas'a mai avuta, in loculu consolidării asceptate a relatiunilor, semfindu daunele justitiei celei mai reale de pre lume, si a confusiunilor in administratiune, (tumultu mare; strigate: trebuie indrumata la ordine!) se vede, că pre totu pasiul se teme de ce-va, si se cutremura a lu-esprime (tumultu groznicu; urlări: pentru ce nu lu-indrumea presedintele la ordine!).

Presedintele: Provocu pre oratoru, să vorbesca strictu la obiectu. (Aprobare!) Dobranchi: Trebuie să mi-motivez cuvantarea, după

ce mai multi dñi deputati au trasu la indoieala assertiunile mele. (Tumult; presedintele trage clopotelulu). Urbarialii său se temu de rezultatul regulărilor urbarialii, său unde au trecutu preste ele, de regula nu sunt indestuliti cu portiunea de padure si pasiune, ce au capetatu-o in totu casulu numai pre langa cea mai mare incordare de poteri, sunt in stare a prestă dările comunale, beserecesci si scolarie, pre langa contributiunea cea mare a tierei, ce crește d'in anu in anu, lipsindu una organizație buna communală sub domni's, comisiunilor comitatense provisorie, cari adeseori sunt contrarie interesului poporului. Despre numerosii dileri curialisti, a caroru stare precaria e cunoscuta in tier'a intreaga, nici nu voiesc a vorbi aici; dar nu potu trece cu vederea pre honvedi, cari au re'nviatu ca o clasa speciala de poporu, dar pana acum nu sunt indestuliti si intre cercustările de fatia abie se si pote accepta indestulirea loru.

Afara de aceste-a, on. casa, municipiile noastre nu sunt regulate; cu regularea confesiunilor nu mai ce amu incepantu; incoronarea s'a serbatu, dar pentru incorporarea Dalmatiei, a unor parti d'in Istri'a, a Galaciei si Lodomeriei (Ilaritate pre partea drepta) nu s'a facutu nimicu. (Intrerumperi: La ordine! Tumultu. O voce d'in partea dreptă: de unde scii dta acésta?) Cu Croati'a si confinile militare inca nu sunt in chiaru, si cestiu nea de mare insemnata a unui Transilvaniei inca nu e deslegata. (Tumultu grozavu pre partea dreptă; d'in steng'a: să audim!)

Nori visorosi se inalta (Intrerumperi: unde?) — d'in tote pările, in oriinte, ocidente, sudu si nordu, — si politic'a vostra de interventiune, ce ati urmarit u pana acum, pre cum se pote celi d'in „cartea rosia“, amenintia patri'a nostra nu atâtu cu armate mari, ci prin idee poporale; a se opune acestor a cu poterea fizica, sciti cătu e de periculosu, si dupa parerea mea numai atunci e cu potintia, daca mas'a cea mare său poporele nemediulocit interese se voru insufleti de una alta idea maretia, adeca de iubirea patriei. Asie este, onorata casa, inse omul este egoistu prim natur'a sa, si in comunu numai acelua-si iubesc sinceru patri'a, numai acelua este in genere capace de a-si sacrifică avearea si sanguele pentru salvarea ei, carele se pote folosi si se folosesc liberu, adeca fără de micsiorarea si pericitarea in venitoriu a natiunalităti, religiunei, cu unu cuventu a esistintiei sale individuali, de prerogativele institutiunilor patriei. Eca pentru ce consideru eu preste mesura de lipsa si, ce e mai multu, neamenatu, ca justole pretensiuni de natiunalitate a le locuitilor slavi, rusi, romani, serbi si nemti chiaru de la frontierele tieri, să se indestulesca cătu mai curendu.

Ne potemu increde, si ne si incredem, in provedinti'a domnediesca, carea chiaru in anulu trecutu, candu producțiunea fu rea preste tota Europa, bineluventu patri'a nostra cu o producție manosa, si prim acésta a usioratu in mesur'a cea mai mare missiunea guvernului.

Inse să nu fimu incrediuti, pentru că dupa producția manosa potu urmă ani rei, pote urmă fomele, aceea ce amu esperiatu in an. 1863.

Se pastram, onorata casa, recunoscinta cătra onorati ministri alu comerciului, lucrărilor publice si alu cultelor, pentru activitatea loru, carea fără indoieala, a potutu, intre impreguriile cele mai grele, a descepta in multe locuri sperantie pentru unu venitoriu mai bunu, — inse să nu uitămu,

că greutatea, ce nu se pote ignoră, a referintelor, si pucienele mediu-loce, de cari voru potă se dispuna onorati ministri memorati, voru nimică ori-ce tendintia de progresu in acésta a privintia. Prin urmare, daca nu potemu asteptă neci in asta directiune vr'unu bine mare pentru venitoriu mai de aproape; daca nu potemu, neci in alta privintia, să progresăm asie precum ar' fi de doritu, si daca, nepotendu contă totu-de-un'a la producție manosa, nu suntemu in stare a usioră, neci chiaru intre relatiunile presinti, starea materiale a poporului: să ne aperămu, domnilor, patri'a in contr'a fortunelor cari o amenintia de cătra resarit, apusu, media-di si media-nopete, celu pucinu indestulindu pretensiunile juste, agitate pre terenul progresului spiritual, adeca pre alu natiunalitatii, a le compatriotilor nostri nemagiari, ca fi ai acelei-a-si patrie comuni, supusi in asemenea mesura, la tote greutătile ei, si efectuati acésta, domnilor, asie, ca iubirea patriei să fia asemenea fierbinde in simulu fia-carei-a natiuni d'in patria, pentru că numai prin una atare procedere vomu potă devoni, fără de a avă armate scumpe, tari si liberi, in intielesulu adeverut, celu mai nobilu, alu cuventul.

Considerandu tote aceste motive, eu recomandu petitiunea cestiuata in partenia onoratei case, si me rogu ca să se indrumaze la comisiunea de natiunalitate.

Pres'a guvernului ungurescu.

Am amintit u in mai multe ronduri despre nedejma tienta a presei unguresci guvernamentale fatia cu celealte natiuni neunguresci d'in imperiul austriac dualisticu. Cu acesta ocasiune punem sub ochii cetitorilor nostri, urmatorulu articolu, ce-lu ceteriu in diuariulu „Politik“ d'in Prag'a, sub titlulu de susu:

„Pres'a guvernamentale unguresca semena ca ou cu ou, cu sororile ei cisalitane, in tote smintele si defectele. Totu aceea-si frivolitate in afaceri politice seriose si de dreptu publicu, totu aceea-si platinudine in tratarea drepturilor neinstrainabile a le contrarilor politici, si aceea-si ura contr'a opusetiuniei slave si boeme, se afla chiaru asie la diurnalistic'a scrisa unguresce, cătu si la cea scrisa nemtiesce a politicei guvernului ungurescu de acum'a. Ti-ar' veni a crede, că numai ur'a incarnata contra drepptatii este motorulu secretu, care innadusiesce bunulu principiu in dualistii unguresci oficiosi si face a se manifestă celu reu in mesura potentiată.

Chiaru si cu pericolu, ce-lu aduce cu sine intiapa in acestu cubu de vespi, trebue să ne ocupămu de acestu obiectu, pentru că cum e domnul asie si servitorulu, si pentru că aici d'in portarea celui d'in urma se pote cu dreptu conchide la desputetiunea domnului său. Si cum să fia diurnalistic'a servitoria, amica cui-va, pre carele insu-si domnulu, căruia-i servesce ea, lu-trateza ca pre unu elotu, ludespoia de tote pretensiunile de dreptu si lu folosesc, celu multu, ca piedestalu pentru a se radică pre sine si mai susu? Insu-si trivialitatea cea fără de margini, aproape de bestialitate, manier'a dura si necioplita; cu care-si implinesc porunc'a bicherii de unguri jurnalisti, mai alesu candu d'au in

contr'a oposiției natiunali d'in Ungari'a, — este a se ascrie atât'a bicherilor scriitori, — pentru că ei nu potu fi respundietori pentru natur'a loru, — cătu, mai multu numai poruncitorului loru. Dara si asta ar' fi numai lucru secundariu.

Lucru de capetenia este, că sistemulu insu-si a crescutu ast-feliu de condeie veniuse, si aci cemu mare deosebire intre dualismulu, carcle, in cunoscintia adeveratei bole a monarciei, s'a ordinat cu cugetu bunu ca mediulocu necesariu pentru vi-dearea provisoria a ranelor statului, si intre dualismulu, cum lu-vedem că se desvolta in detrimentul poporelor monarciei, tienendu in vedere numpre cestu d'in urma. D'in acestu punctu de vedere inse multe d'in tient'a presei guvernului ungurescu mai usiore de precepitu, si mai ni-amu semtentati a-o escusa.

In tier'a sa propria fără nici unu sprigintu basa, pres'a guvernului magiaru, — care trebuie taca naintea opusetiunii natiunale magiare, si cu numai pre ascunsu se pote recrea persecutandu-se opusetiune intr'unu modu ne mai audiu in tien liberale, — se afla intr'o pusetiune forte precum ea trebuie să resuflie pre de alta parte că-ci altor aru trebui să se incece in furi'a s'a contr'a progresul ce lu-face steng'a si cosiuthianii. Slavii au fostu todeun'a deducatori buni ai fulgerelor guvernului atât'u in Vien'a cătu si in Pest'a; mai adaugă la asta că organele lui Kossuth, pote d'in egoismu si calculat, pote d'in bucuria malitiosa si pentru a pătinti furi'a barbatilor regimului dualisticu, progeza cu energia pre slavii si romanii a pesati batjocuriti, — apoi e usioru de precepitu si patru nepsychologi, deca pres'a guvernului magiaru tacia cu slavii se silesce a suplini, ceea ce a uitat nu i-a fostu iertat a intrebuintat in luptele sale nepotintiose contra organelor cosuthiane, la a care spate stă parte mai mare a poporatiunii.

Pre langa acésta, fric'a magiarilor de pansismu si batjocur'a, carea o punu pre dreptulu publicu alu Bohemie, au resunetu si la cisalitani: dacă si d'in colo de Lait'a nu este vorba decât' cestiuca poterei a doue eleminte, scopulu este acela si, si mediulocle cari ducă cătra scopu, sunt mene unele la altele; aici ca să acolo se mananca domnul'a coterielor minoratii, carea ar' trebui dispara in unu momentu prin renviarea libertăti pentru toti. Opusetiunca d'in Ungari'a si Boem este infatisata ca conturbatoria de pace, inainte opiniunei publice ea trebue să fia daca nu stigmatata (spre ce organele guvernamentali, chiaru ca aru voi-o, sunt nepotintiose), celu pucinu depinsu unu pericolu pentru statu, pentru ca atentiuene publice să fia abatuta de la planuri si secrete ascunse care sunt multu mai periculoase pentru subsistemul statului.

Daca press'a guvernului magiaru aru servită, nu si-ar' cercă neci candu arme in mintiunii

iesca parentele nostru anteluptatoriu!“ — nu volia a se

De aici ajungandu in antea basericci catedrale, fără facura unu rondu mare. — De pre pietr'a ace'a, pre inainte cu 20 ani apostoli zelosi, inundati prin lumina resca, prin norulu de aur, postati in fruntea natiunei, pe Scyla si Caribde pasiesc cu pasi securi, si rostescu cuvacei, redică flamur'a libertăti si strigara „Vietia in libertate or morie striga toti“ — de pre asta piatra tenerulu de la VIII. Georgiu Bratianu tienura un'a d'in cele mai flutitorie si acomodate cuventări, aratandu inseunatata retie dile in acarei ajunu ne afămu, inchinandu cu „Tra Imperatulu, — patri'a, — natiunea — egalitatea — fraternitatea — bravii si adeveratii anteluptatori ai santei noastre se natiunale, operatorii autonomiei dulcei Transilvaniei“ pa cari urmara vivato neintrerupte. De aici publiculu, in statu, indulcitu si miscatu pana la anima de poternic'a in siune, parasindu pioția se trase spre „Otelulu natiunali“ de se arangia de cătra Tenerimea studiosa unu concert (Despre care cu alta cestiuca.)

Ah cătu de frumosa a fostu acésta a scena maretia pareă, că a reinviat u vertutea antica, vertutea strabură pareă că unul d'in triumfurile Romei antice s'a reinventat fi lui Quirinu, la nepotii loru d'in Rom'a noua. — Neci de dieul celui mai bunu scriotoriu nu aru fi in stare a de entusiasmulu, esaltarea inimii, si bucuria, ce se poteti pre fati a fia-carui Romanu. Ordonea si portarea Tenerimea totu decursulu festivitatii a fostu exemplaria.

In 15 mai auror'a deminetiei abiie „si-depinse primul cantatorele sale radie pre boltulu asuru alu ceriului; filomela inca mai conturbă silentiulu naturei prin versuri melodiosu, — candu unu echo dulce si farmecatoriu, un netu melodiosu d'in campulu libertăti deșteptă pre toti mitorii d'in repausulu de nopte, la anunția, că a sositu maretia, dîna aniversariei, in carea s'a seculatul Romanu strivit in antăti-a seclii. „Despre-te romane“ esecatul music'a opidana, de langa petr'a libertăti fă acelu fara ce fece pre toti ascultatorii să-si inundeze feciole in labe de bucuria, că Romanu a reinviat, elu nu a perisit cu

F O S S I O R ' A

3/15 maiu.

De pre „Campulu libertăti“ d'in Trasilvania.

Despre-te Romane d'in somnulu celu de morte,

In care te adencira varvarii de tirani;

Acum ori neci o data croesce-ti alta sorte,

La care să se 'nchine si crudii tei dusmani!

Acestu-a eră sunetulu farmecatoriu ce vibra d'in lir'a Orfeului romanu, d'in gur'a profetului Muresianu, tramsu de provedentia, si destinatu a desamorti una generatiune maltractata, unu popor bantuitu de flagelulu tiraniei si alu despotismului. Acestu-a a fostu sunetulu, ce a petrusu tote văile si anghiuurile Transilvaniei in 1848, ce facu pre Romanu să se adune in acestu campu sacru, botezatu de atunci „Campulu libertăti.“

In 4 seci a fostu espusu Romanulu la doreri si suferintie. In patru seci a plansu cu lacrime de sange, fără sunetu si gemetu. Romanulu sustinu tote probele de suferintia cutaria, vitalitatea lui nu-i se amorti de totu, poterile nu i-se fransera, — pana candu chiaru in acesta d'i maretia, ce face epoca in istoria Romanului, la vocea profetica a lui Muresianu, se destepata d'in somnulu letargicu chiaru si cei mai adancu dormitori, scolara, si-frecara ochii si cu incredere in provedinta si in sine esclamă „la lucru fratilor“. Unu cugetuana anima, una simtire si unu sufletu batura in tote pepturile romane.

In acestu locu sacru pentru tota suflarea romanesca, dieci de mii de romani s'a pronunciati si declarati inaintea ceriului si a lumiei, că a sositu diu'a dorita de seci in care „să e morim u înveliti in flamur'a libertăti, să e traime u liberi in patria libera si autonoma!“ au jurat credintia neclatita cătra dinasti'a domnitoria, conservarea autonomiei patriei, aperarea limbei si natiunalitatii romane, a egalitatii, libertăti si fratietăti. Acestu juramentu solemnus pusu sub flamur'a libertăti, s'a signatu cu torrenti de sange a 40,000 martiri romani.

Maretia si sublima e acésta d'i in care una natiune frangandu catenele infernale a le servitutii, sfaremandu catusiele

tirano, alu carei jugu strimbase pana la pamentu — se proclamă de natiune libera. Acésta e diu'a renascerei, reinviarei nepotilor opresati ai lui Quirinu, opresati de seci, diu'a pasiilor romane, diu'a, in care s'a immormentat cu solemnitate tirani'a, si pre ruinele ei ticalose s'a implantat flamur'a libertăti.

Nu voiu a me incercă spre a areta momentositatea măretiei dile de 15 maiu, nece a descrie sublimul actu d'in 1848 in Campulu libertăti, că-ci tote sunt prea cunoscute tuturor, singura pronunciarea de 15 maiu, si campulu său pietra libertăti, e destulă spre a face să palitezze animale romanilor adeverati, — ci cugetandu a face unu servitul placutu o. publicu, vinu a descrie in căte-va trasure deurgere festivitatii dilei de 15 maiu, a c.

Abi sosi ajunulu marelui dile de 15 maiu atâtu de dorita pentru toti, candu la 1/2, 8 ore la semnalulu campanelor, cete de teneri studenti, teologi, cetatieni inteligenți, atâtu d'in locu cătu si d'in giurul se ivescu pre tote stradole, care era lumenate in modulu celu mai splendidu. Inaintea gimnaziului, in acărui ferestre apare unu fenomenu placutu, ce fece una impresiune nespresa a supr'a privitorilor. Trei transparente stralucia in colorile cele mai brillante natiunale, cu inscriptiuni. Prim'a: „CV. DACIA FELIX.“ a dou'a „3/15 maiu 1848 Vietia-n libertate“ si a treia: „Despre-te d'in letargia seminti'a domnitorilor lumei.“ Privitorii nu se poteti saatură a privi aceste transparente, candu unu altu fenomenu mai suprindietorii, mai imposantu, se arată. De pre port'a gimnasiala se ivesce unu conductu grandiosu de tortia, in fruntea caror'a cu superbia flutură tricolorul natiunale, si urmatu de intreg'a tenerimea si musica intre vivante entuziasme pentru Maiestate, pentru anteluptatorii si operatorii natiunalitatii romane.

Ajungandu conductulu ast-feliu inaintea casei, unde locuiesc prentulu muselor, d. Directoru Timoteu Cipariu, a cărui d'i onomastica concade cu maretia d'i de 15 maius instrumentala si vocala executara piesele „Multu e dulce si frumos limb'a ce vorbim“ etc. si „Calusariu“ dupa care, vivatele la strigările „Traiesca parentele literaturii romane, tra-

insielatiune, cu cari voiesce a scapă de contrarii săi politici, și singuru aceste arme sunt unu argumentu, că cătu neadeveru si căta nedreptate trebuie ea să apere. Una pressa guvernamentală, carea are la anima binele toturor, si nu numai interesulu unei fractiuni a totalității, va aperă si va respectă dreptulu, ea nu va prostițui poterea, carei-a sierbere, ea se va nesuă a impacă in locu de a mai acita focul partitelor, si ea va fi drepta facia chiaru si cu contrariul său, in locu de a fi condusa de sentimentul resbunarei. Nu aflămu neci o calitate buna la press'a dualistica, carea, de la invingerea aparinte a principiului dualisticu, nu a datu decătu său dovedi despre propri'a sa necapacitate, său dovedi despre scurt'a vicia a insu-si principiului dualisticu.

spus-o verde, că de cîndu apără Federatiunea, ci nu potu să respecteze interese române. Dîieu să-i tienă, și să-i conduca pe calea apucată. Romanul nu au suferit numai 17—18 ani, ci au suferit seculi, și totu-si n'au perit, apoi „de n'au perit romanul” etc., cum dîce poetul.

Inca o impregiurare spre lamurirea situației noastre prezintă. Composesorii Borodani, cari suntu mai eschisiv români, au recursu la comitatu, ca să le dea mana de ajutoriu pentru a potă luă pe oficialii lor la ratiune. Comitatulu a esmisu o comisiune spre acelu scopu, inse conducatorulu comisiunei, A. Gy., a fortat lucrul intr' acolo, (prin relatiunea sa, basata pe operatulu său), cătu comitetul a luat sub secuestru averea nobililor, li-a impusun curatoru, acestui-a i-a croită plata in 1000 fl., și l'a impăcăritu, să potă alege pe unu esactoru după placulu său si să-lu doteze éra după placu; aleca pentru abusulu oficialilor, s'au pedepsit proprietařii, prin punerea sub curatela. — In contra acestei ilegalități composesorii au substernut una plansore la ministeriulu internalor, prin una deputatiune, inse de-să au incunoscintiatu urgintă la lucrului si prin telegrafu (de 2 ori), totu-si acelu maritul ministeriului pana in diu'a de astă-di n'a emis u re-o ordinatiune cîtra comitetu, de unde apoi comitetul in siedintă sa de eri, la relatiunea protojudelui: că composesoratulu s'au opusu ordinatiunei comitatense, — a dispusu brachiu in contră composesoratului, si asiă cu potere fizica se voru luă scriptele si cas'a de bani de la composesori. Pentru ce? pentru că proprietatea e româna, si au lipsa, să stipendieze pe vre-o doi trei magiari, d'in venitulu ei — cu cîte 1000 fl. si eu cîte 400—500 fl. Candu s'a ordinat secuestrulu, unu mare politicu (numitu: "Zokogó") a dîsu „acă e temputu să punem man'a pe acăsta proprietate.” Să veia de bine; deca e suprimatu romanul politicesce, de ce să nu fia si materialminte?

Altmintrea, trebuie să amintim si ace'a, că comitele comitatense, pe la inceputu sunt cercetate si de membrii d'in provincia, in duoe-trei dîle, inse dupa ace'a nu-su altii in ele decât oficialii comitatensi si fiscalii oradani, asiă fu si acuma; de luni incepându abiș erau in comitetu 20—25, toti d'in locu, acesti-a apoi sunt comitatulu!

Cor.

ROMÂNIA.

Adunarea deputatilor. Siedintă de la 8 maiu 1868.

Se facu comunicările dîlei.

D. Presedinte anuncia, că în 10 Maiu fiindu o serbare națională, urmează, conform regulamentului Camerei, a se alege o deputatiune de 20 deputati pentru a felicită pe M. S. Domitoriu.

D. Obedeanu cere ca Cameră să mergă in corpore a felicită pe Mari'a Sa.

D. Vernescu sustine că trebuie a se pazi regulamentul, adică a se alege deputatiunea, si apoi Cameră se poate reduce si 'n corpore de va voi.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Jasenov'a-Oraviti'a.

De la Jasenov'a pleca la 8 ore 30 minute demanătă'a.

„ Jam „ 9 „ 12 „ „

„ Racasdia „ 10 „ 12 „ „

Sosescu in Oraviti'a la 10 „ 57 „ „

Oraviti'a-Jasenov'a.

De la Oraviti'a pleca la 4 ore — minute după medieadi.

„ Racasdia „ 4 „ 45 „ „

„ Jam „ 5 „ 38 „ „

Sosescu in Jasenov'a la 6 „ — „ „

Vien'a-Oradea-Mare.

De la Vien'a pleca la 8 ore — minute sér'a.

„ Pest'a „ 6 „ 35 „ doman.

„ Czegléd „ 9 „ 27 „ „

„ Püspök-Ladány*) 1 „ 58 „ dup. med.

Sosescu in Oradea la 4 „ 38 „ „ „

*) Cale laterale due la Dobritinu, unde sosescu la 3 ore după medieadi.

Oradea-Mare-Vien'a.

De la Oradea pleca la 10 ore 6 minute demanătă'a

Sosescu in Püspök-Ladány*) 12 „ 48 „ diu'a

„ Czegléd „ 5 „ 41 „ sér'a

„ Pest'a „ 8 „ 37 „ „

„ Vien'a „ 6 „ — „ demanătă'a.

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Aradu.

De la Vien'a pleca la 8 ore — minute sér'a.

„ Pest'a „ 6 „ 25 „ deman.

„ Czegléd „ 9 „ 47 „ „

„ Szolnoca „ 11 „ 2 „ „

Sosescu in Aradu la 5 „ — „ sér'a.

Aradu-Vien'a.

De la Aradu pleca la 10 ore 15 minute demanătă'a.

„ Solnoca „ 1 „ 22 „ după medieadi.

Sosescu in Czegléd la 5 „ 33 „ „

„ Pest'a „ 8 „ 37 „ „

„ Vien'a „ 6 „ — „ demanătă'a

Vien'a-Paris.

De la Vien'a pleca la 4 ore 30 minute sér'a.

„ Salzburg „ 1 „ nótpea.

„ Monaco „ 5 „ 45 deman.

„ Stuttgart „ 11 „ 45 „

„ Mühlacker „ 12 „ 55 diu'a.

„ Carlruhe „ 2 „ 10 după med.

„ Strassburg „ 5 „ 25 „ „

Sosescu in Paris la 5 „ — domanătă'a

Paris-Vien'a.

De la Paris pleca la 8 ore 35 minute sér'a.

„ Stassburg „ 8 „ 57 „ dem.

„ Carlruhe „ 10 „ 40 „ diu'a.

„ Mühlacker „ 12 „ — „ după med.

„ Stuttgart „ 1 „ 20 „ „

„ Monaco „ 8 „ 30 „ sér'a.

„ Salzburg „ 1 „ 30 „ nótpea.

Sosescu in Vien'a la 9 „ 30 „ deman.

Comunicatiunea postelor.

De la Temisiöra la Aradu pleca in totă dilele la 6 ore dem. sosescu in A. la 11 ore 45 minute diu'a. Calo de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr. Aradu la Temisiöra pleca in totă dilele la 2 ore după medieadi, sosescu la 7 ore 45 minute sér'a. Sibiu la Clusiu pleca in totă dilele, la 3 ore d. m. sosescu la 9 ore 20 min. deman. Calo de 21½ mile, tiene 18 ore 20 min., costa 12 fl. 18 cr. Clusiu la Sibiu pleca in totă dilele la 5 ore după med. sosescu la 11 ore 50 min. diu'a. Sibiu la Brasovu pleca in totă dilele la 5 ore după med. sosescu la 7 ore 25 min. doman. Calo de 18½ mile, tiene 14 ore 25 min., costa 10 fl. 36 cr. Brasovu la Sibiu pleca in totă dilele la 7 ore sér'a, sosescu la 9 áemán. Sibiu la Muresiu-Osiorhei plăca luni-a, marti-a, vineri-a, si sambot'a la 7 ore 5 min. d. m. Calo de 19½ mile, tiene 18 ore 5 min. costa 10 fl. 78 cr. Muresiu-Osiorhei la Sibiu pleca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambot'a la 8 ore demin. sosescu la 2 ore 35 min. nótpea.

vocatu de la curtea Vienei, si a plecatu cîtra Parisu. Ministrul de finantie Lónyai a indrumat tipografia statului, ca pana in mediul lui iuniu să strapuna la Pest'a obligatiunile imprumutului ungurescu pentru drumurile de feru.

Vien'a, 29 maiu. Faimele despre formarea banelor polone de insurectiune la fruntarile Galiciei si Ploniei se demintiesc prin cercurile oficiale din Varsiovia.

Bogradu, 29 maiu. Foia serbesca publică una declaratiune solemnă a statului comercial, care demintiesc scirea, că comerciantii aru vol a petiționă la principie pentru susținerea postelor străine; din contra statului comercial s'a rogat de repetite ori pentru infinitarea unei comunicatiuni naționale cu tările străine. — Foi'a „Svetovid“ scrie despre rescole seriose in Turcia europeană.

Berlinu, 28 maiu. Consiliul confederatiu de vama a aprobat tratatul comercial cu insulele Havaice, si intregirea tratatului comercial cu China. Presidiul propune inchiderea unui tratat nou cu Japetu.

Vien'a, 28 maiu. Cas'a deputatilor: Winterstein prezinta recursulu camerei de bursa in contra redactiunii usurelor. Brestel motiveaza proiectul pentru reformarea bancei naționale.

Berlinu, 28 maiu. Principale de corona alu Rusei a mediu-locitul mai multe proiecte de reforme pentru intregul imperiu. Reform'a cea mai însemnată e desfiintarea despartimentului alu treile (politia secreta), care va trece la ministeriulu de polizia, să se face numai o secțiune a ministeriului de interne.

Berlinu, 28 maiu. Diet'a imperială a acceptat legea despre desfiintarea arestului de detorie, si un amendament pentru susținerea arestului de ascurare.

Londra, 28 maiu. „Morning Herald“ demintiesc scirea despre manifestatiunea de pace, intentată de lordulu Stanley.

Spalato, 27 maiu. In siedintă de astă-di consiliul comunala cadiu propunerea despre denumirea ministrului Becke, ca cive onorari din Spalato. Dupa încordări erculice abî se adunara 17 voturi d'entre 36 membri, cari erău de fată cu tote că numerulu celor presinti e prè micu pentru ca să se pota aduce vr'unu concluzu, denumirea totu-si se face. In contra acestei procedure se prepară proteste energice.

Proprietariu, redactoru respunditoru si editoriu: ALESANDRU ROMANU.